

# بازتاب

نشریه‌ای درباره شناخت، مغز و رفتار



سال اول، تابستان (۱۳۸۶)، شماره ۴

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: محسن ارجمند

سرمدیر: حبیب‌الله قاسم‌زاده

زیر نظر هیئت تحریریه

مسئول اجرایی: منصوره رجب‌لو

طراحی جلد: فاطمه پاشاخانو

مسئول هنری و صفحه‌آرا: زهرا علی‌زاده

مسئول فروش و اشتراک: حسین افشار

بها: ۲۵۰۰ تومان

شمارگان: ۲۰۰۰

چاپ: چاپ زیبا: کیلومتر ۱۴، جاده قدیم کرج، بلوار

گلستانک، کوچه نوری، پلاک ۱۴، تلفن: ۴-۴۴۱۹۷۱۶۳

دفتر نشریه و مرکز فروش:

تهران، بلوار کشاورز، بین خیابان

کارگر و ۱۶ آذر، پلاک ۳۲۲

تلفن: ۰۲-۸۸۹۷۷۰۰۲ - ۸۸۹۷۹۵۴۴

Email: baztabedanesh@yahoo.com

## هیأت تحریریه

دکتر محمد رضا باطنی

زبان‌شناس

دانشگاه تهران

دکتر خسرو پارسا

جراح مغز و اعصاب

دکتر بیژن جهانگیری

فارماکولوژیست

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر احمد جلیلی

روان‌پزشک

دانشگاه علوم پزشکی تهران

حسین حسین‌خانی

نویسنده و ناشر

دکتر محمد رضا زرین‌دست

فارماکولوژیست

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر ونداد شریفی

روان‌پزشک

دانشگاه علوم پزشکی تهران

غلامحسین صدوری افشار

نویسنده و مترجم

دکتر اصلاان ضربایی

روان‌پزشک

دکتر جمال عابدی

روان‌شناس

دانشگاه کالیفرنیا، دیویس

دکتر محمود عبادیان

استاد فلسفه و ادبیات

دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر حسن عشایری

روان‌پزشک

دانشگاه علوم پزشکی ایران

دکتر رامین مجتبابی

روان‌شناس و روان‌پزشک

کالج پزشکی آلبرت اینشتاین

دکتر آذرخش مگری

روان‌پزشک

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر غلامرضا میرسپاسی

روان‌پزشک

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر عبدالرحمن نجل رحیم

نورولوژیست

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

دکتر توج نیرنوری

جراح مغز و اعصاب

دکتر رضا نیلی پور

زبان‌شناس

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

## فهرست:

۳	سخن سردبیر	حبیب‌الله قاسم‌زاده
۵	نگاهی گذرا به طبقه‌بندی اختلال‌های خلقی	غلامرضا میرسیاسی
۱۲	چرا از هنر تجسّمی لذّت می‌بریم؟ (مباحثه‌ای مجازی با رامچاندوران)	عبدالرحمن نجل رحیم (رحمان نجل)
۱۹	خودشناسی: یک بازی زبانی یا یک فرآیند محوری روان‌شناختی؟	نیما قربانی
۲۹	خودنظم‌بخشی در رفتارهای مربوط به سلامت و بیماری	محسن ارجمند
۳۸	افکار ناخواسته مزاحم	زهرا اندوز
۵۱	سرچشمه‌های شرقی دانش و فرهنگ	غلامحسین صدقی‌افشار
۶۰	روان‌قلب‌شناسی: کاربرد روان‌شناسی در پیش‌گیری، درمان و توان‌بخشی بیماری‌های قلبی	محسن ارجمند و ژاکلین‌گلدیان
۶۴	افزایش طول عمر	اکرم خمسه
۷۳	سرشت، تربیت و ظرافت‌ها	اریک وارگو / ترجمه شهرزاد دیبائیان
۷۵	یادی از دکتر محمود بهزاد (۱۳۸۶-۱۲۹۲)	حبیب‌الله قاسم‌زاده
۷۹	معرفی کتاب: آنجا که عقل حاکم است / نوآم چامسکی و انقلاب زبان‌شناسی	
۸۳	فهرست شماره‌های سال اول	

## سخن سردبیر

شرح حال نگاری ابتدا به صورت «اعترافات» بوده است. ژان ژاک روسو (۱۷۷۸-۱۷۱۲) در سرگذشت نامه خود<sup>۲</sup> می نویسد:

بانگ صور قیامت هرگاه که می خواهد برخیزد،  
خواهم آمد، این کتاب را به دست گرفته در پیشگاه  
داور متعال حاضر خواهم شد و به آواز بلند خواهم  
گفت: این است آن چه کرده‌ام، آن چه اندیشیده‌ام، آن  
چه بوده‌ام. بد و نیک را با صراحتی یکسان بیان  
کرده‌ام. نه از بدی نکته‌ای رانگفته گذاشته‌ام و نه  
چیزی بر نیکی افزوده‌ام. و اگر گاه پیرایه‌ای ناچیز بر  
سخن بسته‌ام، تنها و تنها برای پر کردن خلأی بوده  
است که نقصان حافظه‌ام آن را پدید آورده بود.

[ژان ژاک روسو، اعترافات. تهران: نیلوفر، ۱۳۸۴، ص  
۱۳ (ترجمه مهستی بحرینی)]

اما امروزه شرح حال نگاری شاخه بسیار مهمی از  
روان شناسی روایی و روایت شناسی را تشکیل می‌دهد. در  
واقع، یک شیوه یا نوع (ژانر) ادبی است که فرد در طی آن  
زندگی خود را مورد بازسازی، بازآرایی و بازگویی قرار  
می‌دهد. برونر<sup>۳</sup> شرح حال نگاری را فرایند خویشتن سازی  
روایی<sup>۴</sup> می‌داند که ارتباطی تنگاتنگ با نظام نمادینی که فرد  
در آن نشو و نما یافته و هویتی پیدا کرده است، دارد. منظور  
برونر از نظام نمادین، سازه‌های فرهنگی ذی نقش در تکوین  
شخصیت فرد است. او می‌گوید اگرچه «خویشتن» در فلسفه  
غربی شخصی‌ترین جنبه موجودیت فرد تلقی می‌شود، اما

چندی پیش کتاب «گزارش یک زندگی» اثر دکتر علی اکبر  
سیاسی (نشر اختران، ۱۳۸۶) را برای بار دوم مطالعه کردم.  
دکتر سیاسی در سال‌های ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶ استاد من بود و ما  
همه احترام زیادی برایش قایل بودیم. از همان زمان  
دانشجویی، از خدمات درخشان او به دانشگاه تهران و نقش  
اصلی او در تصویب قانونی برای استقلال دانشگاه، چیزهای  
زیادی شنیده بودم. صرف نظر از سمت و سوی فکری و  
سیاسی او، آن چه در این کتاب، بیش از همه، خود را نشان  
می‌دهد، عشق و علاقه دکتر سیاسی به دانشگاه و  
دانشگاهیان است که در سرتاسر دوران فعالیت او به عنوان  
رییس دانشگاه و یا سمت‌های دیگر، متجلی است. مطالعه  
کتاب معلوم می‌کند که او با چه شور و امیدی توانسته است  
موانع مختلف را یکی پس از دیگری، از پیش راه بردارد و  
شرایط را تا حدی برای رشد و تعالی تفکر علمی و احترام به  
دانش و دانشمندان فراهم کند.

اما آن چه در این جا مد نظر من است، بررسی نقش ممتاز  
دکتر سیاسی در دانشگاه نیست، بلکه اهمیت بازنگری به  
خویشتن و شرح حال نگاری یا نگارش زندگی نامه شخصی<sup>۱</sup>  
است. منظور از اتوبیوگرافی، روایت زندگی فرد به وسیله  
خود اوست. تاریخچه آن، به زمان‌های قدیم و از آن جمله به  
یونان باستان برمی‌گردد. اما یکی از نمونه‌های بارز آن را  
در دوره پس از میلاد، «اعترافات» سنت اگوستین (۴۰۰  
میلادی) می‌دانند. بعدها شرح حال نگاری به وسیله  
فیلسوفان، نویسندگان و صاحب نظرانی مانند ژان ژاک  
روسو (۱۷۸۲)، بنجامین فرانکلین (۱۷۸۴)، کازانووا (۱۷۸۸)  
و بسیاری دیگر متداول شد. ظاهراً شکل عمده

1. autobiography

2. Les Confessions

3. Bruner

4. narrative self-making